

A. Bak Péter

120 éve született Molnár-C. Pál grafikus, festőművész

(Battonya-Tompapuszta, 1894. április 28–
Budapest, 1981. július 11.)

Ebből az alkalomból „Téli táj a Tavaszban” címmel emlékkiállítás nyílt 2014. szeptember 19-én a Molnár-C. Pál Múterem-Múzeumban (Budapest, XI. kerület, Ménesi út 65.). A tárlatot az egyházművészet kiváló ismerője, Prokopp Mária művészettörténész nyitotta meg. A kiállítás kronológiai sorrendben mutatja be azt a rendkívül gazdag életművet, amelyben kiemelkedő szerephez jut az egyházművészet, a Mária-ábrázolások és a Szent Ferenchez kapcsolódó művek. A tárlat a művész egykori műtermében, és a család egykori lakásából kialakított Tavasz Teremben tekinthető meg az év végéig.

„Nos emberke, két dolog közt választhatsz: vagy álmaidat éled, vagy pedig életedet álmoldod.” Az 1894-ben született, Csanád megyei uradalomban felcseperedő Molnár Pál az utóbbit választotta. Életútja habár kalandos, mégis inkább az önerőből feltörekvő tehetségről, a szépség melletti végtelen kitartásról, a világ sajátosan bölcs érzékelésének egyedi stílusú, páratlan kifejezőerejű művészetéről szól.

1915–18 között a Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola rajztanári szakán képezi magát. 1918-ban Svájcba utazott, ahol önképzéssel fejlesztette tudását. 1921–22-ben Párizsban, a Louvre-ban festményeket másolt. 1923-ban állított ki először hazatérése után a Belvedere-ben. 1924-től a KUT rendszeres kiállítója. Az Est lapok illusztrátora. Újságrajzai a kor divatos kubisztikus-art decós stílusában készültek, és a nagyvárosi polgárság életét örökítették meg. 1929-ben a veronai Mondadori kiadó illusztrációs pályázatát nyerte meg. Jelentősek a fametszetei. Számos díjat nyert Edmond Rostand Cyrano de Bergerac-jához 1932–33-ban készített fametszet albumával. Plakátokat is tervezett. Az 1930-as évektől előtérbe kerül festészete. Az úgynevezett *római iskola* egyik meghatározó személyisége. Az olasz mesterek hatására kidolgozta egyéni technikáját. Képein jelentkezik a szurrealista és a metafizikus festészet hatása. A fantasztikumot a realitással ötvözi. 1934-ben az Ernst Múzeumban rendezte nagy kiállítását. Ebben az évben nyeri a Szinyei Társaság festészeti nagydíját, és a Főváros Ferenc József koronázási jubileumi díját. 1928–42 között részt vett a Velencei Bien-

Molnár-C. Pál: Önarckép palettán

nálékon. 1929–37 között a Nemzetközi Iparművészeti Kiállítások aranyérmét kapja. 1934–38 között Varsóban grafikai, festészeti különdíjakat nyer el. 1937-ben a Párizsi Világkiállítás grafikai nagydíját és díszoklevelét, valamint festészeti aranyérmét kapja. Alapítója és állandó kiállítója volt az 1945-ben alakult Budai Művészek Egyesületének.

Művészeti nézeteit jól jellemzi egyik korabeli nyilatkozata, amely szerint az izmusok zűrzavarán túltekintve a művészek a keresztény tradícióval találják szemben magukat. 1947–70 között folyamatosan kapta az egyházi megbízásokat, nemegyszer párhuzamosan több munkát végzett. 1946-ban Nancy városában átveszi a *Diplome d'Honneur* kitüntetést. Az idő előrehaladtával stílusa megváltozott, ez táblaképein is megfigyelhető. A lány, tiszta színeket tartalmazó kompozíciókat drámaibb hangvétel váltotta fel. Színei sötétebbek lettek és jobban érvényesülni engedte az ecsetkezelést. Az egyházi művészet mellett részt vett a nagy országos kiállításokon és pályázatokon is, pl. III. Magyar Képzőművészeti Kiállítás (1952, Műcsarnok). Az 50-es évektől több művésztelepen is megfordult, ahol természet utáni tanulmányokat készített. Munkái egy részét „tájmonográfiának” nevezte. Környezetként vagy fő témaként megjelentetett tájképein hazai, itáliai, alpesi élményeit szintetizálta. Témaköre sokrétű volt: bibliai jelek, önarcképek, női aktok, mitológiai és irodalmi kompozíciók. Néhány absztrakt képet is fes-

tett. Illusztrátori tevékenységének elismerését az újra kiadott Benvenuto Cellini mester élete, új illusztrációkkal 1957, 1961, jelezték.

Festészetének szép fejezete a dunai Lupa-sziget ihlette képek (Lupai Vénusz, Ablakban). Molnár-C. Pál munkásságát 1974-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával, 1980-ban az Accademia delle Arti e del Lavoro aranyérmével ismerték el. „Álmok szenvedélye” címmel Nagy Bozsok József és Czétényi Csilla filmet készített Molnár Csaba rendezésével Molnár-C. Pál életé-

Molnár-C. Pál: Illusztráció

ről. A film szakít az emlékező pályatársakat, művészettörténészeket megszólaltató s közben a művész képeit beinzertáló portréfilmek hagyományával. Az alkotás célja, hogy beilleszkedve Molnár-C. Pál képi és fantáziavilágához, valódi belső utazásban legyen része a nézőnek. Olykor beléphessen egy-egy festménybe, azokon át korszakokba, országokba, városokba. Hangulatok, ritmusok, életesemények, színek, kompozíciók mentén, a múlt – jelen – jövő rétegei között lépdelhessen, mint egy álomban.

Molnár-C. Pál: Menekülés Egyiptomba

Molnár-C. Pál köztéri munkái (válogatás):

Szent Imre és Angyali üdvözlet – oltár és freskó (1933, Budapest, Városmajori templom), Szentháromság – oltár (1935, Battonya, plébániatemplom), mennyezetkép (1938–39, Budapest, Batthyány tér, Szent Anna-templom), Máltai lovagavatás (1942–43, Budavár, Mátyás-templom), Szent József halála – freskó (1949, Váci bazilika altemploma), Négy boldog halál – oltárkép (1949, Budapest, Városliget, Jáki-kápolna), Árpád-házi Szent Erzsébet, Krisztus születése, Szenvető Krisztus – oltárképek (1955–56, Szombathely, Szent Erzsébet-plébániatemplom).

Munkái közgyűjteményekben (válogatás):

Galéria d'Arte Moderna (Róma), Janus Pannonius Múzeum Modern Képtár (Pécs), Keresztény Múzeum (Esztergom), Museum of Modern Art (New York), Magyar Nemzeti Galéria, Neue Pinakothek (München).

Fontos írása „A képzőművészet iskolája” című könyv, amelyben szerzőként (1941) működött közre. Az 1957-es kiadású kötetet szerkesztette is.

Művészetéről megjelent irodalom (válogatás):

D. Fehér Zsuzsa: Molnár-C. Pál, a grafikus (1990); Csillag Éva: Boldog lelkek; Bizzler István: Molnár-C. Pál, a könyvművész (2006.); Pogány Ö. Gábor: Molnár-C. Pál (Magyar Mesterek sorozat, 1988); Csillag Pálné (Molnár-C. Pál lánya): A boldog művész képeskönyve. Molnár-C. Pál 1894–1981 (1997); P. Szűcs Julianna: Molnár-C. Pál újságrajzai 1922–1929 (1983).

Megemlékezésem a 120 éve született művésztől Udvardy György püspök úr gondolatával zárom. „A művészet nem indokol, nem érvel, nem meggyőzni akar, hanem megérint. Ez több mint érvelés! Hiszen a Misztérium nem legyőzni, nem megsemmisíteni akar, hanem éltetni.”